

—

RECENZJE – OMÓWIENIA

—

Tomasz Różański

Wydział Nauk Pedagogicznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Tomasz Łączek, *Społeczne i edukacyjne uwarunkowania sukcesu życiowego młodzieży,*

Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego,
Kielce 2014, ss. 255

Zagadnienie sukcesu życiowego coraz częściej staje się przedmiotem zainteresowania przedstawicieli nauk społecznych¹. Problematyce tej została poświęcona książka Tomasza Łączka pod tytułem *Społeczne i edukacyjne uwarunkowania sukcesu życiowego młodzieży*, opublikowana w 2014 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. Głównym celem podjętych badań – jak podaje autor – „była próba poznania i określenia rozumienia pojęcia sukcesu życiowego, sprecyzowanie czynników sprzyjających i utrudniających jego

¹ Por. A. Firkowska-Mankiewicz, *Czym jest sukces życiowy dla współczesnego Polaka. Kontekst socjodemograficzny i psychospołeczny*, w: *Elementy nowego ładu*, pod red. H. Domańskiego, A. Rycharda, Warszawa 1997; też, *Zdolnym być... Kariery i sukces życiowy warszawskich trzydziestolatków*, Warszawa 1999; *Młodość i sukces życiowy. Studium z pedagogiki porównawczej na przykładzie młodzieży polskiej, czeskiej, niemieckiej i holenderskiej*, pod red. D. Hildebrandt-Wypych, K. Kabacińskiej, Kraków 2010.

osiągnięcie, a następnie określenie społecznych i edukacyjnych uwarunkowań sukcesu życiowego młodych ludzi”².

Recenzowana praca składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy został poświęcony teoretycznym rozważaniom dotyczącym problematyki wartości. Uczony wyszedł od omówienia wybranych koncepcji wartości, jakie wykształciły się na gruncie filozofii (m.in. Józef Tischner, Władysław Stróżewski), socjologii (m.in. Charles Morris, Clyde Kluckhohn) i psychologii (m.in. Milton Rokeach, Tadeusz Mądrzycki). Krótko scharakteryzował kulturowy charakter wartości oraz wskazał na ich znaczenie w procesach oddziaływań wychowawczych, odwołując się do stanowisk takich badaczy, jak m.in.: Czesław Banach, Tadeusz Lewowicki, Joanna Maciejewska. Swoje rozważania uzupełnił o analizę pojęcia systemu wartości. Dopełnieniem omawianego rozdziału jest przegląd wyników badań nad wartościami młodzieży (dotyczących okresu po przełomie w 1989 roku). Jak zauważa autor, „w strukturze wartości młodzieży w ciągu ostatnich dwudziestu lat najwyższe miejsce w hierarchii zajmowały najczęściej wartości allocentryczne, prospołeczne oraz związane z własnym rozwojem tak w obszarze życia rodzinnego, jak i zawodowego”³.

Rozdział drugi obejmuje zagadnienia dotyczące sukcesu życiowego i jego uwarunkowań. Punktem wyjścia było dokonanie ustaleń terminologicznych – przede wszystkim określenie pojęcia „sukces” oraz skonstruowanie autorskiej definicji terminu „sukces życiowy”. Uczony, oprócz zaprezentowania wymiarów sukcesu życiowego, scharakteryzował czynniki, jakie decydują o jego osiągnięciu, szczególną uwagę poświęcając w tym zakresie oddziaływaniom środowiska społecznego (wskazał m.in. na różne typy środowisk). W kolejnych podrozdziałach przeprowadził staranne analizy takich kategorii pojęciowych związanych z sukcesem życiowym, jak: „plany życiowe”, „cele życiowe”, „orientacje życiowe”, „aspiracje”. Zwrócił ponadto uwagę na rolę samooceny w rozwoju człowieka.

² T. Łączek, *Społeczne i edukacyjne uwarunkowania sukcesu życiowego młodzieży*, Kielce 2014, s. 97–98.

³ Tamże, s. 42.

W rozdziale trzecim przedstawione zostały założenia metodologiczne oraz analizy wyników badań. Autor rozpoczął od określenia przedmiotu i celów badań. Uzasadnił wybór oraz omówił metody, techniki i narzędzia badawcze. Jako główną metodę zastosował sondaż diagnostyczny, metodę uzupełniającą stanowiła analiza dokumentów. Scharakteryzował również kryteria doboru respondentów i teren badań. Główną część zaprezentowanych rezultatów badawczych stanowiła diagnoza rozumienia sukcesu życiowego przez młodzież, która uwzględniała jego społeczne i edukacyjne uwarunkowania. Zidentyfikowano też czynniki sprzyjające oraz utrudniające osiągnięcie sukcesu w życiu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz Tomasz Łączek wyprowadził szereg wniosków. Zauważył, że „pojęcie sukcesu życiowego rozumiane było przez młodzież przede wszystkim jako osiągnięcie wyznaczonych celów, prowadzenie udanego życia rodzinnego oraz bycie szczęśliwym i zadowolonym z życia, a także wykonywanie ciekawej, dobrze płatnej pracy. Najwięcej jednak osób jako określenie sukcesu życiowego wskazało kategorię »osiągnięcie wyznaczonych celów«⁴. Jak wykazał ponadto, hierarchia wartości respondentów we wszystkich uwzględnionych środowiskach społecznych i typach szkół była bardzo zbliżona, natomiast rodzaj środowiska społecznego oraz typ szkoły stanowiły czynniki różnicujące pojmowanie sukcesu życiowego przez osoby badane. Czynnikiem, który w opinii respondentów w największym stopniu sprzyja osiągnięciu sukcesu życiowego, jest przedsiębiorczość (wśród innych znalazły się m.in.: „pracowitość”, „konsekwencja w dążeniu do celu”, „posiadanie wyższego wykształcenia”). Z kolei do najważniejszych czynników utrudniających osiągnięcie sukcesu w życiu badani zaliczyli m.in.: „brak wiary w siebie”, „brak perspektyw życiowych”, „brak oparcia w rodzinie”, „niski poziom wykształcenia”. Część spośród sformułowanych wniosków uczony skierował pod adresem praktyki edukacyjnej. Stwierdził: „Wiedząc, które wartości są dla młodzieży ważne, jaka jest ich hierarchia, jak młodzi ludzie rozumieją sukces życiowy i jak wiele znaczy jego docelowe osiągnięcie, można

⁴ Tamże, s. 227.

w sposób zamierzony i ukierunkowany prognozować i planować działania dotyczące polityki oświatowej i współczesnej szkoły”⁵.

Praca Tomasza Łączka to interesujące, napisane w zrozumiały sposób, studium na temat społecznych i edukacyjnych uwarunkowań sukcesu życiowego ludzi młodych. Książka porusza ważny problem pedagogiczny, który może zainteresować zarówno teoretyków, jak i praktyków edukacji. Jej lekturę w znacznym stopniu ułatwiają liczne tabele i wykresy oraz obszerny wykaz literatury.

⁵ Tamże, s. 231.